

TLAČOVÁ SPRÁVA VIA IURIS

Zákon utajil informácie o povoloванні jadrových zariadení, zostávajú v ňom aj niektoré ďalšie nedostatky

Pezinok, 10.3.2010

Parlament včera schválil zmenu zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, kvôli ktorému hrozila Európska komisia zastavením eurofondov. Komisia vláde vytýkala, že slovenské zákony neumožňujú verejnosti dostatočne sa zúčastniť na povoloванні projektov s najväčším dopadom na zdravie a životné prostredie. **Zákon však aj po schválení stále obsahuje niektoré nedostatky. Navyše, poslanci do zákona na poslednú chvíľu pripojili aj novelu zákona č. 211/2000 Z.z. o slobode informácií a atómového zákona, ktorou utajili informácie o povoloванні jadrových zariadení** – napríklad o dostavbe jadrovej elektrárne v Mochovciach, o povoloванні stavby skladov rádioaktívneho odpadu alebo o povoloванні prepravy jadrového materiálu. Schválená **novela hovorí, že všetky informácie obsiahnuté v dokumentácii o povoloванні jadrových zariadení sú tajné.**

Schválený zákon síce pripúšťa účasť verejnosti pri povoloванні jadrových zariadení, ale utajením informácií o projektoch **robí účasť verejnosti úplne neúčinnou.** Účasť na povoloванні je zbytočná a verejnosť sa vlastne nemá k čomu vyjadriť, ak je projekt tajný. Takýto zákon je protiústavný a v rozpore s predpismi EÚ. Predpisy EÚ neumožňujú paušálne utajiť celú dokumentáciu týkajúcu sa povoloovania. Konkrétne informácie, ktorých zverejnenie by naozaj mohlo ohroziť bezpečnosť, treba z dokumentácie vylúčiť alebo začerniť, a zvyšok musí byť poskytnutý.

Je navyše nehorázne, že tak dôležitá zmena zákona o slobode informácií bola prijatá cez **pozmeňujúci návrh zverejnený iba deň pred schválením zákona a bez akejkoľvek diskusie.**

Schválený bol tiež návrh, že **rozhodnutie o povolení jadrových zariadení sa bude zverejňovať iba na úradnej tabuli** Úradu jadrového dozoru – teda mnoho desiatok kilometrov od bydliska dotknutých občanov. Ľudia bývajúci v okolí jadrových zariadení sa o povolení ani nemusia dozvedieť a následne nebudú mať právo sa domáhať nápravy, ak úrad pri povoloванні poruší zákon. Minimálnym štandardom je zverejnenie rozhodnutia na internete, podobne ako v Českej republike.

V zákone však zostávajú aj ďalšie nedostatky, ktoré bude treba v budúcnosti napraviť. Navrhované zmeny **nezabezpečuje dostatočnú účasť občanov pri povoloванні tých veľkých projektov, pri ktorých už prebehol proces tzv. posudzovania vplyvov na životné prostredie** (tento proces vždy predchádza samotnému povoloванию). Zákon totiž stanovuje podmienku, že ak sa občania chcú zúčastniť povoloovania, musia najprv podať stanovisko aj v predchádzajúcom procese posudzovania vplyvov. Pri tých projektoch, kde bol proces posudzovania ukončený, to však už logicky nebude možné. Ide napríklad o stavbu vodnej nádrže Slatinka, lyžiarskeho strediska nad Čertovicou alebo stavbu viacerých úsekov rýchlostných ciest. V týchto povolovaniach by sa občania nemohli dostatočne zúčastniť na rozhodovaní, čo je však podmienkou čerpania eurofondov.

Pozitívne je to, že neboli schválené poslancecké pozmeňujúce návrhy, na základe ktorých by občianske združenia mohli namietat' iba procesné pochybenia úradov pri povoľovaní a nie iné závažné porušenia zákonov. Napríklad ak by úrad protizákonne povolil továreň, ktorá je v rozpore s územným plánom alebo ktorá prekračuje dovolený limit znečisťujúcich látok.

Kontakt:

Peter Wilfling, právnik spolupracujúci so združením VIA IURIS, 0904 217 833

*

Pre verejnosť sa stali utajenými nasledovné informácie o povoľovaní jadrových elektrární, jadrových zariadení a prepravy rádioaktívnych látok:

A. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o súhlas na umiestnenie stavby jadrového zariadenia

- a) zadávacia bezpečnostná správa,
- b) zadávacia správa o spôsobe vyrad'ovania,
- c) projektový zámer na fyzikálno-technické riešenie jadrového zariadenia v úrovni zadávacieho projektu,
- d) zadávacia správa o spôsobe nakladania s rádioaktívnymi odpadmi a s vyhoretým jadrovým palivom,
- e) požiadavky na kvalitu jadrového zariadenia,
- f) návrh hraníc jadrového zariadenia,
- g) návrh veľkosti oblasti ohrozenia jadrovým zariadením,
- h) hodnotenie vplyvu jadrového zariadenia na životné prostredie, ak tak ustanovuje osobitný predpis, 8) ako aj hodnotenie potenciálneho vplyvu okolitého prostredia na jadrové zariadenie.

B. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o stavebné povolenie na stavbu jadrového zariadenia

- a) predbežná bezpečnostná správa, ktorá preukazuje plnenie zákonných požiadaviek na jadrovú bezpečnosť na základe údajov, o ktorých sa uvažuje v projekte,
- b) projektová dokumentácia potrebná k stavebnému konaniu,
- c) predbežný plán nakladania s rádioaktívnymi odpadmi, s vyhoretým jadrovým palivom vrátane ich prepravy,
- d) predbežný koncepčný plán vyrad'ovania,
- e) kategorizácia vybraných zariadení do bezpečnostných tried,
- f) predbežný plán fyzickej ochrany,
- g) dokumentácia systému kvality a požiadavky na kvalitu jadrového zariadenia a ich vyhodnotenie podľa bodu A písm. e),
- h) predbežný vnútorný havarijný plán,
- i) predbežné limity a podmienky bezpečnej prevádzky,
- j) predbežný program kontrol jadrového zariadenia pred jeho prevádzkou,
- k) predbežné vymedzenie hraníc jadrového zariadenia spresnením údajov uvedených v bode A písm. f),
- l) predbežné vymedzenie veľkosti oblasti ohrozenia jadrovým zariadením spresnením údajov uvedených v bode A písm. g),
- m) dokumentácia podľa § 6 ods. 2 písm. j).

C. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o povolenie na uvádzanie jadrového zariadenia do prevádzky a prevádzku

- a) limity a podmienky bezpečnej prevádzky,
- b) zoznam vybraných zariadení s rozdelením do bezpečnostných tried,
- c) programy vyskúšania vybraných zariadení určené úradom,
- d) program uvádzania jadrového zariadenia do prevádzky členený na etapy,
- e) program prevádzkových kontrol vybraných zariadení,
- f) dokumentácia systému kvality a požiadavky na kvalitu jadrového zariadenia a ich vyhodnotenie podľa bodu B písm. g),
- g) prevádzkové predpisy určené úradom,
- h) vnútorný havarijný plán,
- i) predprevádzková bezpečnostná správa, ktorá spresňuje správu uvedenú v bode B písm. a),
- j) pre jadrové zariadenia s jadrovým reaktorom pravdepodobnostné hodnotenie bezpečnosti prevádzky pre odstavený reaktor a pre nízke výkonové hladiny, ako aj pre plný výkon reaktora,
- k) plán fyzickej ochrany vrátane zmluvy s Policajným zborom podľa § 26 ods. 8, ako aj opisu spôsobu vykonávania leteckých činností 13) v objektoch alebo v blízkosti jadrového zariadenia,
- l) plán nakladania s rádioaktívnymi odpadmi a s vyhoretým jadrovým palivom vrátane ich prepravy,
- m) koncepčný plán vyrad'ovania jadrového zariadenia z prevádzky,
- n) doklad o zabezpečení finančného krytia zodpovednosti za jadrovú škodu okrem úložiska,
- o) systém odbornej prípravy zamestnancov,

- p) programy prípravy vybraných zamestnancov,
- q) programy prípravy odborne spôsobilých zamestnancov,
- r) doklady o splnení kvalifikačných požiadaviek vybraných zamestnancov a odborne spôsobilých zamestnancov,
- s) doklady o pripravenosti jadrového zariadenia na uvádzanie do prevádzky, pre skúšobnú prevádzku správa o vyhodnotení uvádzania jadrového zariadenia do prevádzky a pre trvalú prevádzku správa o vyhodnotení skúšobnej prevádzky,
- t) plán ochrany obyvateľstva krajov v oblasti ohrozenia,
- u) vymedzenie hraníc jadrového zariadenia spresnením údajov uvedených v bode B písm. k),
- v) vymedzenie veľkosti oblasti ohrozenia jadrovým zariadením spresnením údajov uvedených v bode B písm. l),
- w) dokumentácia podľa § 6 ods. 2 písm. j).

D. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o povolenie na etapu vyrad'ovania

- a) limity a podmienky bezpečného vyrad'ovania,
- b) dokumentácia systému kvality a požiadavky na kvalitu jadrového zariadenia,
- c) vnútorný havarijný plán,
- d) plán etapy vyrad'ovania,
- e) koncepcia vyrad'ovania pre obdobie po skončení povoľovanej etapy vyrad'ovania,
- f) plán fyzickej ochrany vrátane zmluvy s Policajným zborom podľa § 26 ods. 8, ako aj opisu spôsobu vykonávania leteckých činností 13) v objektoch alebo v blízkosti jadrového zariadenia,
- g) plán nakladania a prepravy rádioaktívnych odpadov a plán nakladania s konvenčným odpadom z vyrad'ovania,
- h) doklad o zabezpečení finančného krytia zodpovednosti za jadrovú škodu,
- i) program kontrol vybraných zariadení,
- j) prevádzkové predpisy určené úradom,
- k) systém odbornej prípravy zamestnancov,
- l) programy prípravy vybraných zamestnancov,
- m) programy prípravy odborne spôsobilých zamestnancov,
- n) doklady o splnení kvalifikačných požiadaviek vybraných zamestnancov a odborne spôsobilých zamestnancov,
- o) plán ochrany obyvateľstva krajov v oblasti ohrozenia,
- p) zmeny hraníc jadrového zariadenia špecifikáciou údajov uvedených v bode C písm. u),
- q) zmeny veľkosti oblasti ohrozenia jadrovým zariadením špecifikáciou údajov uvedených v bode C písm. v),
- r) kategorizácia vybraných zariadení do bezpečnostných tried.

E. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o povolenie na uzatvorenie úložiska a na inštitucionálnu kontrolu

- a) celkové hodnotenie stavu úložiska a jeho prevádzky vrátane opisu zmien a úprav úložiska a ich bezpečnostného hodnotenia,
- b) celkový inventár uložených rádioaktívnych odpadov,
- c) plán uzatvorenia úložiska a inštitucionálnej kontroly vrátane bezpečnostných rozborov,
- d) program monitorovania vrátane návrhu možných nápravných opatrení,
- e) systém odbornej prípravy zamestnancov,
- f) programy prípravy odborne spôsobilých zamestnancov,
- g) doklady o splnení kvalifikačných požiadaviek odborne spôsobilých zamestnancov,
- h) dokumentácia systému kvality a požiadavky na kvalitu jadrového zariadenia,
- i) zmeny hraníc jadrového zariadenia špecifikáciou údajov uvedených v bode C písm. u),
- j) zmeny veľkosti oblasti ohrozenia jadrovým zariadením špecifikáciou údajov uvedených v bode C písm. v).

F. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o súhlas na vyňatie jadrového zariadenia z pôsobnosti tohto zákona

- a) konečný opis územia jadrového zariadenia vyradeného z prevádzky a všetkých prác vykonaných počas vyrad'ovania,
- b) súhrnné údaje o množstve a aktivite uložených alebo dlhodobo skladovaných rádioaktívnych odpadov a o množstve ostatných odpadov a materiálov uvoľnených do životného prostredia,
- c) zoznam údajov, ktoré sa budú uchovávať po skončení vyrad'ovania s uvedením času uchovávaní,
- d) výsledky záverečnej kontroly radiačnej situácie podložené nezávislým overením vrátane stanoviska dozorného orgánu nad radiačnou ochranou.

A. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o povolenie na prepravu rádioaktívnych materiálov

- a) identifikačné údaje prepravcu,
- b) druh a množstvo rádioaktívnych materiálov určených na prepravu,
- c) prepravná trasa,
- d) predpokladaný dátum prepravy,
- e) bezpečnostná dokumentácia:
 1. program ochrany zdravia pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia,
 2. dopravný poriadok vrátane havarijného dopravného poriadku,
 3. dokumentácia systému kvality pre prepravu,
 4. plán zabezpečenia fyzickej ochrany,
- f) doklad o schválení typu prepravného zariadenia,
- g) doklad o zabezpečení finančného krytia zodpovednosti za jadrovú škodu, ak sa vyžaduje,

- h) ak ide o povolenie na tranzit jadrových materiálov a vyhoretého jadrového paliva, doklad od príslušného orgánu štátu odosielateľa, že je zabezpečené ich spätné prevzatie, pokiaľ sa tranzit nedokončí,
- i) súhlas na prepravu jadrových materiálov a vyhoretého jadrového paliva vydaný príslušnými orgánmi štátu prijímateľa alebo odosielateľa a tranzitných štátov pri medzinárodnej preprave,
- j) vyhlásenie príslušného orgánu štátu prijímateľa, že jadrový materiál alebo vyhoreté jadrové palivo sa bude používať v súlade s osobitným predpisom, 46)
- k) povolenie na dovoz alebo vývoz jadrového materiálu,
- l) platne uzavretá obchodná zmluva odsúhlasená Európskou komisiou, ak ide o jadrový materiál, alebo návrh na uzavretie zmluvy, alebo zmluva medzi žiadateľom a jeho partnerom s presnou špecifikáciou špeciálnych materiálov a zariadení a ich množstva okrem plánovanej prepravy množstiev a materiálov uvedených v osobitných predpisoch, 47)
- m) povolenie na nakladanie s jadrovými materiálmi udelené fyzickej osobe alebo právnickej osobe, ktorá jadrové materiály vyváža alebo dováža.

B. Dokumentácia potrebná k písomnej žiadosti o povolenie na dovoz a vývoz jadrových materiálov, vývoz špeciálnych materiálov a zariadení podľa § 14

- a) identifikačné údaje žiadateľa, a to ak je fyzickou osobou, meno a priezvisko, dátum narodenia, adresa trvalého pobytu, ak je právnickou osobou, názov, sídlo, identifikačné číslo organizácie, meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu štatutárneho orgánu alebo jeho člena,
- b) druh a množstvo jadrových materiálov, ktoré majú byť dovezené alebo vyvezené, druh a množstvo špeciálnych materiálov a zariadení, ktoré majú byť vyvezené,
- c) názov štátu, do ktorého majú byť jadrové materiály, špeciálne materiály a zariadenia vyvezené alebo z ktorého majú byť jadrové materiály dovezené,
- d) predpokladaný dátum dovozu alebo vývozu,
- e) pri dovoze jadrových materiálov potvrdenie, že žiadateľ o povolenie má povolenie na nakladanie s jadrovými materiálmi alebo že má zmluvne zabezpečenú inú fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá je držiteľom povolenia na nakladanie s jadrovými materiálmi, ktorá bude s dovezenými jadrovými materiálmi nakladať,
- f) pri vývoze jadrových materiálov, špeciálnych materiálov a zariadení záruka od štátu prijímateľa, že s jadrovými materiálmi, špeciálnymi materiálmi a zariadeniami sa nebude nakladať v rozpore s požiadavkami medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, 1)
- g) pri dovoze jadrových materiálov, vyhlásenie žiadateľa o povolenie, v ktorom sa zaväzuje
 1. nepoužívať uvedený materiál alebo zariadenie na účely, ktoré by boli v rozpore s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, 1) a napomáhali by dosiahnutie akýchkoľvek vojenských cieľov,
 2. zabezpečiť fyzickú ochranu uvedených materiálov a zariadení v súlade s § 26,
 3. neodovzdať uvedený materiál alebo zariadenia inej fyzickej osobe alebo právnickej osobe bez súhlasu úradu.